

ПРЕДЛОГ

**ПРОГРАМА РАЗВОЈА АТЛЕТСКОГ СПОРТА У
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ**

ЗА ПЕРИОД 2023-2026 ГОДИНА

Београд, новембар 2022.

САДРЖАЈ

	страна
УВОД	4
1. ДОСТИГНУТИ НИВО РАЗВОЈА И СТАЊЕ АТЛЕТИКЕ У СРБИЈИ	
1.1. Организационо и правно-нормативно уређење	5
1.2. Остварени циљеви и приоритети развоја из претходног програмског периода	10
1.3. Стање врхунске атлетике	11
1.4. Стање рекреативне атлетике	14
1.5. Стање школске и универзитетске атлетике	15
1.6. Стање атлетике код особа са инвалидитетом	16
1.7. Стање у атлетским клубовима и на нивоу јединица локалне самоуправе	18
1.8. Стање атлетске инфраструктуре	19
1.9. Пропозиције и систем такмичења	20
1.10. Међународна сарадња и организација међународних такмичења	23
1.11. Стручни рад	23
2. ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТИ РАЗВОЈА	
- Општи циљ.....	27
- Посебни циљеви.....	27
- Приоритети развоја.....	28

3. СМЕРНИЦЕ ПРОГРАМСКИХ АКТИВНОСТИ ДО 2025. ГОДИНЕ	
3.1. Смернице програмских активности на пољу	
врхунске атлетике	28
3.2. Смернице програмских активности на пољу рекреативне атлетике	30
3.3. Смернице програмских активности на пољу школске и	
универзитетске атлетике	33
3.4. Смернице програмских активности на пољу атлетике код особа	
са инвалидитетом	35
3.5. Смернице програмских активности на нивоу атлетских клубова и	
јединица локалне самоуправе	35
3.6. Смернице програмских активности на плану	
атлетске инфраструктуре	38
3.7. Смернице програмских активности на плану	
унапређења пропозиција и система такмичења	38
3.8. Смернице програмских активности на плану	
међународне сарадње и организације међународних такмичења	39
3.9. Смернице програмских активности на плану стручног рада	40
4. ИЗВОРИ И НАЧИН ФИНАСИРАЊА АТЛЕТИКЕ	
У СРБИЈИ ДО 2026. ГОДИНЕ	42
ЗАКЉУЧАК	45

УВОД

Израдом Програма развоја атлетског спорта у Републици Србији за период 2023.-2026. година Српски атлетски савез, као надлежни Национални грански спортски савез, наставља праксу и методологију стратешког приступа сагледавању достигнутог нивоа у развоју српске атлетике и дефинисању праваца њеног даљег развоја, у складу са развојем спорта у Републици Србији и тенденцијама у развоју светске и европске атлетике.

У документу је анализирано и оцењено постојеће стање атлетског спорта у Србији, дефинисани су циљеви и приоритети развоја атлетике у наредном четворогодишњем периоду и утврђене су смернице за спровођење програмских активности које треба да допринесу остваривању дефинисаних циљева и приоритета у даљем развоју атлетског спорта у Србији.

За припрему документа формирана је посебна Радна група, у коју су укључени компетентни стручњаци из Српског атлетског савеза и одговарајућих других спортских и образовних организација. Иако се њихов рад одвијао у специфичним условима, како због епидемије заразне болести COVID-19 тако и због повећаног ангажовања чланова Радне групе услед поремећеног распореда атлетских такмичења у земљи и на међународном плану, текст документа је систематски припреман, прошао је кроз јавну расправу и усвојен је на Скупштини Српског атлетског савеза.

1. ДОСТИГНУТИ НИВО РАЗВОЈА И СТАЊЕ АТЛЕТИКЕ У СРБИЈИ

1.1. Организационо и правно-нормативно уређење

Српски атлетски савез (у даљем тексту: САС) је систему спорта Републике Србије признат као национални грански спортски савез, који је организационо и правно-нормативно уређен у складу са Законом о спорту и пратећим подзаконским документима Републике Србије и правилима Међународне асоцијације атлетских федерација (WA).

У његовој надлежности је утврђивање правила и послова у атлетском спорту која се односе на:

- систем, пропозиције, правила и календар такмичења, укључујући и одређивање аматерских и професионалних спортских такмичења и лига;
- правила за организовање спортских такмичења;
- услове и критеријуме за учешће на спортским такмичењима и поступак утврђивања њихове испуњености, укључујући и услове за наступ страних спортиста и спортиста који наступају за стране репрезентације;
- услове и критеријуме за учешће на националном лигашком спортском такмичењу, односно професионалном спортском такмичењу и поступак утврђивања њихове испуњености (дозвола за сезону);
- услове за организовање и учешће спортских организација у такмичењима за подручје више држава или више региона различитих држава;
- услове и начин регистровања спортиста и спортских стручњака за спортску организацију, укључујући и регистровање страних спортиста и спортских стручњака;
- мере за спречавање негативних појава у спорту (допинг, насиље и недолично понашање, лажирање спортских резултата, расизам и шовинизам, нелегално клађење и др.);
- медицинску заштиту спортиста;
- дисциплински поступак и дисциплинске казне;
- статус спортиста и спортских стручњака и преласци спортиста и спортских стручњака у домаће и иностране спортске организације, укључујући трансфере и уступање спортиста између спортских организација;

- статус спортских судија, суђење на такмичењима, надзор над суђењем и статус и надлежности других службених лица на спортским такмичењима;
- обављање стручног рада у спортским организацијама;
- друга питања утврђена законом и спортским правилима надлежног међународног спортског савеза.

Као такав, САС је савез удружених:

- атлетских спортских организација (спортских удружења и спортских привредних друштава),
- стручних удружења из области атлетике,
- врхунских спортиста који се самостално професионално баве спортским активностима, и
- других удружења која испуњавају услове за обављање спортских активности и делатности у области атлетике прописаних Законом о спорту РС.

САС је члан Олимпијског комитета Србије и Спортског савеза Србије. У оквиру међународног система атлетског спорта, САС је удружени члан међународне асоцијације атлетских федерација (World Athletics, WA), члан Европске атлетике и члан Асоцијације балканских атлетских федерација (Association of Balkan Athletic Federations – ABAF). У том смислу, САС препознаје, прихвата, примењује, поштује и придржава се важећег Статута, Правила и пропозиција наведених међународних организација, што се посебно односи на Анти-допинг правила, вођење спорова и односе са представницима атлетичара (атлетски менаџери). Непримењивање прописа и аката међународних атлетских асоцијација може довести чак и до искључивање Савеза и/или појединаца (атлетичара) са међународних такмичења или учествовања на такмичењима без националних обележја државе.

Основни циљеви САС су:

- развој атлетског спорта, односно атлетских активности и делатности у Републици Србији;
- сарадња и учествовање у међународним атлетским активностима WA, Европске и Балканске атлетске федерације, активностима Олимпијског покрета и међународних спортских регионалних организација;
- обезбеђење учешћа атлетске репрезентације Републике Србије, као и клубова и појединаца по том основу на међународним такмичењима;
- уређивања питања организовања националних атлетских такмичења и статуса спортиста,
- уређење обављања спортских активности и делатности путем доношења атлетски спортских правила.

САС је у остваривању својих циљева и задатака самостална организација атлетских клубова, атлетичара, атлетских судија, атлетских стручњака, стручњака у атлетици и других правних и физичких лица чија је делатност везана за атлетику, са седиштем на територији

Републике Србије. Активности САС на остваривању циљева дефинисане су Статутом САС, као његовим највишим правним документом.

САС у свом саставу има редовни, придружене и почасне чланове.

Редовни чланови су:

- Спортска удружења која континуирано учествују у спортским такмичењима у оквиру САС (атлетски клубови) и у складу са међународним правилима и програмима WA и EA,
- Врхунски спортисти који се самостално професионално баве спортским активностима,
- Стручно спортско удружење атлетских тренера,
- Стручно спортско удружење атлетских судија.

Придружени чланови су Територијални атлетски савези и Спортска удружења основана и регистрована у АПР-у ради остваривања циљева у области атлетике и која не учествују у спортским такмичењима у оквиру САС.

Територијални атлетски савези су:

- Атлетски савез Војводине,
- Атлетски савез Београда,
- Атлетски савез Централне Србије,
- Атлетски савез Косова и Метохије.

За почасног члана може бити, одлуком Скупштине САС, а на предлог Управног одбора САС, именовано лице које има посебне заслуге за рад САС или чије чланство у САС је од посебног интереса за остваривање циљева САС.

Права и обавезе чланова САС су дефинисана Статутом САС.

Органи САС су:

- Скупштина САС
- Управни одбор САС
- Надзорни одбор САС
- Председник САС
- Директор САС.

Начин избора, права, овлашћења и обавезе органа САС су дефинисана Статутом САС.

У циљу обезбеђивања квалитета стручног рада и функционисања атлетских такмичења у САС се формирају, односно именују Стручни савет САС, Заједница атлетских судија Србије, Тренерска Организација Србије, Комисије, радна тела и именована лица.

Стручни савет САС разматра сва стручна питања од значаја и интереса за све чланове САС и о томе даје мишљење Управном одбору САС ради изграђивања ставова и доношења одлука.

Чланови Стручног савета САС су спортски стручњаци и стручњаци у спорту који су ангажовани на факултетима и/или институтима и научним установама у области физичке културе и врхунског спорта и областима битним за атлетски спорт, а именује их Управни одбор САС.

Састав, начин избора и делокруг рада струковних заједница - Заједнице атлетских судија Србије и Тренерске Организација Србије - утврђује се њиховим нормативним актима који морају да буду у складу са Законом о спорту РС, Статутом САС и другим општим актима САС.

Комисије које се формирају, односно именују у САС су:

- Дисциплинска комисија САС,
- Такмичарска комисија САС или комесар за такмичење САС,
- Комисија за безбедност САС или менаџер за безбедност САС,
- Комисија за преласке САС,
- Здравствена комисија САС
- Правна комисија САС.

Састав, број чланова, начин избора чланова и председника, надлежности Дисциплинске комисије, начин вођења поступка и санкције које се могу изрећи, утврђују се Правилником о дисциплинској и материјалној одговорности чланова САС. Чланове Дисциплинске комисије именује УО САС

Број чланова, делокруг рада и начин рада Такмичарске комисије, Комисије за безбедност, Комисије за преласке, Здравствене комисије и Правне комисије утврђује се посебном одлуком Управног одбора САС. Чланове комисија именује Управни одбор САС.

Статутом САС и другим правним актима САС регулисана су права, обавезе и одговорности чланова Савеза, тако да се постигне општи консензус у остваривању општих и појединачних, јавних и приватних интереса у области атлетике. Нормативна акта која се доносе и примењују у надлежности САС су:

- Пропозиције за атлетска такмичења САС
- Правилник о регистрацији атлетичара
- Правилник о издавању дозвола атлетских стручњака
- Правилник о издавању дозвола атлетским судијама
- Правилник о издавању дозвола за сезону атлетским клубовима
- Правилник о националним рекордима у атлетици
- Правилник о преласку атлетичара из клуба у клуб
- Правилник о мерама за превенцију и спречавање допинга
- Програм Антидопинг деловања
- Правилник о заштити лица које пружа информације или доказе у вези са допингом и непоштовањем антидопинг правила
- Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности
- Правилник о раду
- Правилник о систематизацији радних места у САС
- Правилник о вођењу књиге чланова САС
- Здравствени правилник САС
- Правилник о репрезентацији САС
- Правилник о новчаним накнадама атлетским тренерима
- Правилник о награђивању
- Правилник о бодовању успешности атлетских клубова
- Правилник о критеријумима за категоризацију атлетичара.

Атлетске судије су као спортски стручњаци чланови матичних судијских организација (МСО), које су чланови Заједнице организација атлетских судија Србије (ЗОАСС), која поред Тренерске организације Србије представља саставни део САС. Статут САС и друга нормативна акта САС регулишу права и обавезе ЗОАСС, МСО и атлетских судија.

Управни одбор САС усваја следећа нормативна акта која регулишу права, обавезе и рад атлетских судија и судијских организација:

- Правилник о дозволи за рад (лиценцирању) атлетских судија
- Етички кодекс атлетских судија Србије
- Правила за атлетска такмичења САС
- Пропозиције за атлетска такмичења САС.

Сви нормативни акти САС који се односе на атлетске судије су усклађени са Законом о спорту и нормативним актима Међународних атлетских организација – Светска атлетика и Европска атлетика.

Поред наведених ЗОАСС, МСО и атлетске судије морају да поштују и следећа нормативна акта која се односе и примењују на све чланове САС:

- Правилник о дисциплинским мерама и поступку њиховог изрицања у случајевима утврђене повреде антидопинг правила
- Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности
- Здравствени правилник

- Етички кодекс

Српски атлетски савез поред својих прописа поштује све прописе Светске Атлетике и Европске атлетике, а који нису обухваћени нормативним актима САС.

За координисање рада, права и обавеза атлетских судија, МСО и ЗОАСС са Српским атлетским савезом одговоран је Комесар за суђење. Комесар за суђење се стара да се сва нормативна акта Српског атлетског савеза, Министарства омладине и спорта и међународних атлетских федерација примењују и да атлетске судије испуњавају своје обавезе и користе своја права прописана овим актима.

За регулисање процеса издавања дозволе за рад атлетским судијама одговорна је Комисија за лиценцирање атлетских судија коју чине (1) Председник – представник високошколске установе, (2) члан – Комесар за суђење САС и (3) члан – Председник ЗОАСС.

Комисија за лиценцирање судија у оквиру свог деловања издаје и одузима дозволе за рад атлетским судијама у складу са Правилником о дозволи за рад (лиценцирању) атлетских судија.

Комесар за суђење организује и спроводи оспособљавање и усавршавање атлетских судија у сарадњи са Комисијом за лиценцирање атлетских судија и ЗОАСС, а у складу са Правилником о стручном оспособљавању и усавршавању за обављање одређених стручних послова у спорту и Правилником о номенклатури спортских занимања и звања. Како Српски атлетски савез спроводи оспособљавање по прописима Светске атлетике и по програму одобреном од стране Светске атлетике, звање стечено овим програмом се признаје за добијање одговарајуће дозволе за рад.

1.2.Остварени циљеви и приоритети развоја из претходног програмског периода

Може се оценити да је Општи циљ који је постављен у развоју атлетског спорта у Србији у периоду 2017.-2020. година, дефинисан као „повећање обухвата бављења рекреативном и такмичарском атлетиком у свим сегментима становништва и стварање услова за постизање врхунских атлетских остварења» у великој мери и остварен.

Имајући у виду да је 2021. и 2022. година обележена пандемијом КОВИД – 19, што се одразило на планирање и реализацију програмских активности, како на нивоу националног спорта тако и у области атлетике, приликом анализе остварених циљева и приоритета развоја обухваћене су и те две године, иако се претходни документ односио на период 2017.-2020.

У прилог томе говоре оцене високог степена реализације већег броја постављених посебних циљеви у развоју атлетике у том периоду:

- (1) подстакнута и ојачана свест о улози и значају атлетике у редовној физичкој активности;

- (2) побољшани инфраструктурни услови за бављење атлетиком ради доступности свим категоријама становништва;
- (3) организација већих међународних атлетских такмичења у Србији;
- (4) унапређена атлетика особа са инвалидитетом;

Као делимично реализовани посебни циљеви могу се оценити:

- (1) унапређен стручни рад у атлетици;
- (2) унапређена национална атлетска такмичења
- (3) постигнути врхунски резултати на међународним атлетским такмичењима, посебно на Олимпијским и Параолимпијским играма.

Посебни циљеви за које се може рећи да нису остварени у довољној мери, и који захтевају дугорочна, системска решења су:

- (1) побољшан друштвени статус и материјални стандард атлетичара и стручног кадра у атлетском спорту, и
- (2) побољшани услови за рад атлетских клубова и њихова сарадња са јединицама самоуправе на локалном и регионалном нивоу.

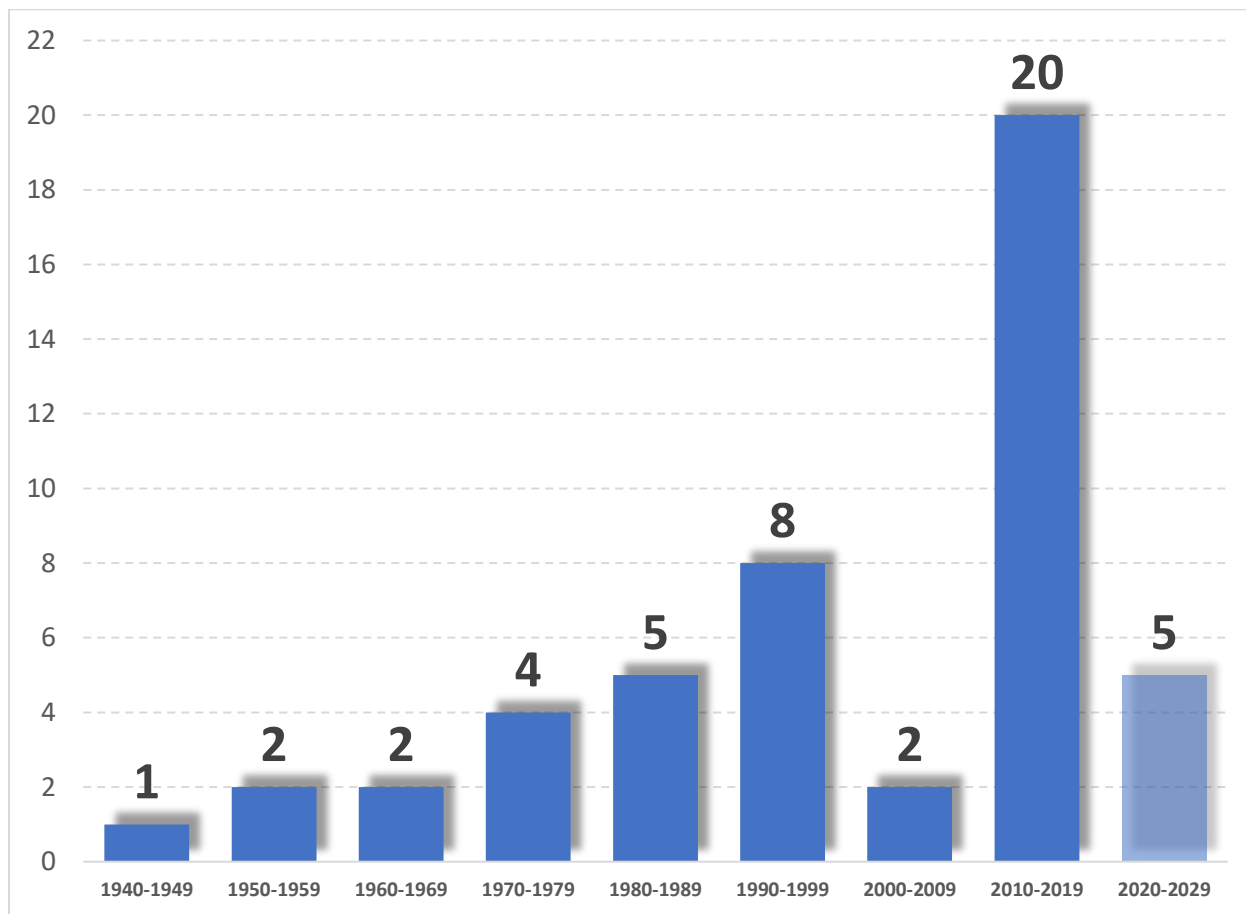
Такође, може се оценити да су у претходном програмском периоду развоја српске атлетике у великој мери праћени дефинисани Приоритети развоја и да су се предузимале планиране мере и активности на њиховом спровођењу, на плану:

- (1) развоја атлетике код деце и омладине, укључујући вежбање деце предшколског узраста, школску и универзитетску атлетику;
- (2) унапређења рекреативних облика бављења атлетиком код грађана;
- (3) побољшање друштвеног и материјалног стандарда категорисаних атлетичара, атлетских клубова и тренерског кадра;
- (4) развоја врхунске атлетике, и
- (5) унапређења атлетске инфраструктуре.

1.3. Стање врхунске атлетике

Системска улагања у атлетику, са којима се интензивније плански почело од 2010. године, нарочито на плану атлетске инфраструктуре и стручног рада, допринела су континуираном развоју врхунске атлетике. У прилог томе говоре подаци да су до 2010. године на великим

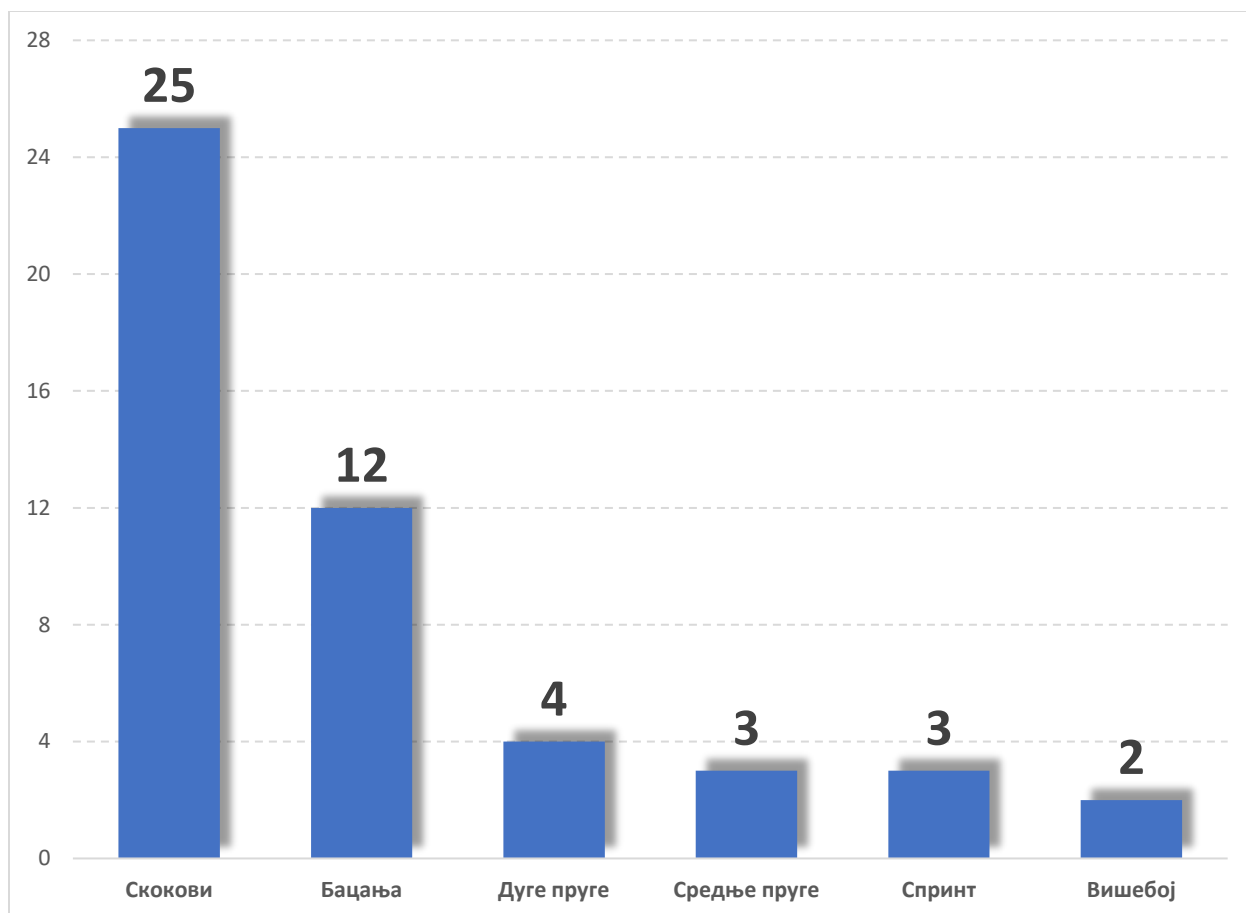
међународним такмичењима освојене укупно 24 медаље, док је од 2010. године освојено 25 медаља, што је приказано на доњем графикану. При томе, под великим међународним такмичењима подразумевају се Европска и Светска првенства и Олимпијске игре.

Графикон 1. Освојене медаље са највећих међународних такмичења кроз историју

Томе је највише допринело обезбеђивање неопходних услова за несметан рад, развој и такмичење атлетичара у зимским условима- у Новом Саду је 2012. године реконструисана хала на Новосадском сајму, а у Београду је 2016. године изграђена прва наменска, атлетска дворана у Србији.

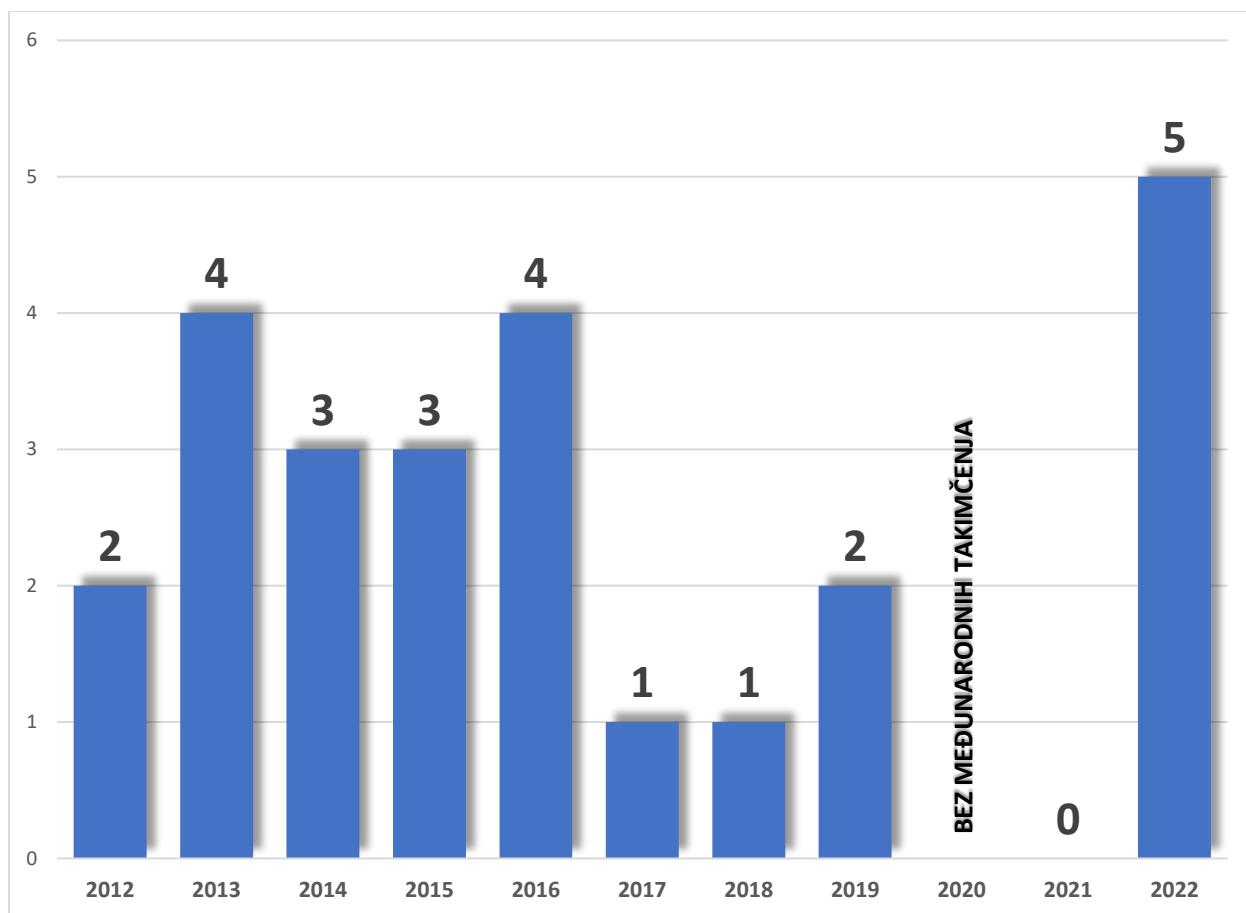
Међутим, када се упореди број освојених медаља са највећих међународних такмичења по групама атлетских дисциплина, уочава се несразмерност у погледу успешности група дисциплина скокови и бацања у односу на тркачке дисциплине, што је приказано на Графикону 2.

Графикон 2. Број освојених медаља кроз историју по групама дисциплина

Један од разлога за такво стање је, вероватно, нека врста генетске предредности због географског простора на којем живимо па и традиције која је створена у дисциплинама везаних за скокове и бацања. Међутим, треба нагласити да је евидентно да је највећи трансфер знања био баш у тим дисциплинама, што није случај код дисциплина трчања.

Поред тога, треба имати у виду да је успешност на великим међународним такмичењима резултат врхунских достигнућа малог броја српских атлетичара. На светском првенству за јуниоре у Бидгошћу 2008. године појавила се врхунска генерација атлетичара: Ивана Шпановић, Татјана Јелача, Михаил Дудаш и Емир Бекрић, да би им се касније придружили Асмир Колашинац и Страхиња Јованчевић. Они су од 2012. година до данашњих дана освојили већину од 25 медаља које су приказане на Графикону 3.

Графикон 3. Број освојених медаља по годинама у последњој декади

Може се закључити да још увек није заступљен равномеран развој врхунске атлетике код свих група атлетских дисциплина и да се мора више инвестирати у развој тркачких дисциплина, где постоје одређени потенцијали и резултати у спринтевима и препонама, али се мора више улагати у средње и дуге дистанце, првенствено на пољу едукације домаћих тренера и кроз ангажовање страних стручњака.

Резултати остварени на Европском првенству у Минхену су показали да је у Србији стасала једна нова, талентована генерација младих атлетичара у коју треба систематски улагати и омогућити све неопходне услове за несметан развој и остварење највиших спортских достигнућа.

1.4. Стање рекреативне атлетике

Рекреативно и масовно бављење атлетиком, премда спада у најприступачније и најјефтиније облике физичког вежбања и спортских активности, није још развијено и распрострањено у довољној мери и потребно је наставити на активностима развоја овог сегмента.

Организоване и контролисане активности појединаца и група се у протеклом периоду квалитетније и организованије спроводе кроз редовна планска и организована окупљања деце и одраслих и програмски рад по различитим едукативним и практичним атлетским садржајима.

Категорији рекреативног бављења атлетиком припада најшира база корисника у читавом простору физичке активности и спорту. У протеклом периоду у медијима, као и кроз разне видове промоција, направљен је искорак у приближавању рекреативног спорта широј друштвеној популацији.

Информисања јавности о предностима рекреативног бављења атлетиком повољније се одражавају на интересовање потенцијалних учесника редовних програма и спремност стручног атлетског кадра и наставника Физичког васпитања за преузимање одговорности и обавеза на том плану.

Српски атлетски Савез је у протеклом периоду препознао значај рекреативног спорта и отпочео са процесом приближавања активностима које се односе на организацију спортских атлетских манифестација на којима у великом броју учествују рекреативци. Свакако је у наредном периоду потребно наставити са даљим активностима који ће допринети развоју рекреативног атлетског спорта.

Српски атлетски Савез отпочео је организацијом Првенстава Србије за трке изван стадиона у оквиру манифестација које окупљају велики број рекреативаца и на тај начин поред врхунске атлетике потпомаже и промоцију рекреативног вида бављења атлетиком.

Српски атлетски Савез у процес рада укључио је координатора атлетских трка изван стадиона који обједињује информације у вези са атлетским манифестацијама у којима поред врхунских атлетичара учествује и велики број рекреативаца и исте компримира у календар трка изван стадиона који се налази на званичном сајту савеза. Календар трка изван стадиона омогућава лакшу информисаност потенцијалних учесника о манифестацијама које се одржавају током календарске године.

1.5. Стање школске и универзитетске атлетике

У последњем шестогодишњем периоду пуно тога је учињено да се понуде програми који треба да допринесу промени и побољшању услова, како би се код деце и омладине развијале моторичке способности, поправио дисбаланс коштаног-мишићног склопа, смањили деформитети и квалитативно побољшала исхрана. Али, поред свега и даље нису на задовољавајућем нивоу особине као што су окретност, прецизност, координација, агилност, експлозивна сила, издржљивост.

Потреба и право деце и омладине да имају физичко васпитање, као неизоставан део укупног образовања и развоја личности, који доприноси формирању етичких вредности, осећаја за друге, прилагођавању на победе и поразе у животу, и даље нису у довољној мери присутни у школским програмима. Томе је свакако допринела новонастала ситуација са пандемијом COVID-19, али и поред тога спроведене су веома значајне акције, као што су “Обука учитеља и професора за примену пројекта Кидс’ Атхлетицс у школама” и промотивна акција “Брзином до звезда”. Ова два програма су приказала атлетику у једном новом светлу, као забавну, занимљиву и доступну веома широкој популацији млађег школског узраста.

Свакако да је то допринело да атлетика, као базични спорт, у овом процесу има изузетно значајну улогу, што је и препознато од стране надлежних министарстава у нашем образовно-васпитном и спортском систему, али још увек у недовољној мери. Потребно је радити на томе да се слични програми организују са децом предшколског узраста какви се одавно примењују у другим земљама.

Недостатак редовних часова за предмет Физичког васпитања у Основним и Средњим школама не надокнађује се у довољној мери организованим ваннаставним активностима, а на факултетском нивоу и не постоји редовна настава из подручја физичке културе.

Атлетска првенства Основних и Средњих школа на свим нивоима, од школског, општинског до државног, која треба да користе и за благовремено препознавање физичких предиспозиција и спортских талената, одржавају се редовно сваке године, у организацији Савета за школски спорт и олимпијско васпитање Републике Србије, а сваке четврте године одржавају се Школске Олимпијаде. На њима су заступљена атлетска такмичења у дисциплинама које су прилагођене узрасту и полу такмичара. Уведена је и “мини атлетика” за ученике од I до IV разреда Основне школе. Међутим, пренаглашено је учешће ученика који активно тренирају у атлетским клубовима и такмиче се у што је могуће већем броју дисциплина за матичну школу, тако да се често преклапају са регуларним атлетским такмичењима на националном нивоу, што понекад има и негативан резултат на развој талентованих такмичара.

На нивоу универзитетског спорта у земљи нема организованих облика атлетских такмичења, осим у оквиру појединих факултета или у виду уличних трка и кросева, што за последицу има занемарљив број наших атлетичара на светским студентским играма.

1.6. Стање атлетике код особа са инвалидитетом

Стање атлетике код особа са инвалидитетом у целој земљи је у узлазној фази након великих успеха наших атлетичара у протеклој деценији. Захваљујући овим успесима интересовање за бављење атлетиком је значајно порасло што се огледа у чињеници да тренутно имамо репрезентативце у неколико региона Србије. У Београду је такође приметно повећање броја атлетичара са инвалидитетом, мада се још увек нису створили услови за системски рад и

континуиран тренажни процес са свим перспективним и заинтересованим особама са инвалидитетом.

Изградњом бацалишта за куглу и диск у Дому за одрасла инвалидна лица у Земуну, као и изградњом Атлетске дворане и адаптацијом стадиона Војне академије, стекли су се основни инфраструктурни услови за тренажни процес. Обзиром да је особама са инвалидитетом превоз један од највећих проблема у свакодневном функционисању, недостатак адаптираних спортских објеката на више локација у градовима представља објективну препреку у омасовљењу атлетског спорта код особа са инвалидитетом. Други, инфраструктурни проблем је недостатак услова за реализацију тренажног процеса у зимским условима.

Као резултат врхунских резултата наших атлетичара са инвалидитетом у протеклој деценији је евидентно и повећање буџетских средстава која се одвајају за ове намене. И поред тога, стање са потребном опремом и реквизитима и даље је незадовољавајуће, те и ово представља фактор ограничења у даљем развоју атлетике особа са инвалидитетом.

У Београду тренутно постоје два атлетска клуба за особе са инвалидитетом који се из буџета града (Секретаријата за спорт и омладину) финансирају преко Спортског савеза особа са инвалидитетом Београда. Иако је материјални статус клубова видно напредовао протеклих година, још увек се нису стекли услови за системски рад и континуиран тренажни процес са свим перспективним и заинтересованим особама са инвалидитетом. Такође је евидентан и изостанак социјалних бенефита који су врло важни код особа са инвалидитетом а које обезбеђује припадност клубу.

Један од кључних ограничавајућих фактора за даљи развој атлетике код особа са инвалидитетом је недостатак оспособљених и заинтересованих тренера у овој области. Мотивациони фактор је врло дискутабилан, јер се рад са почетницима углавном заснива на личном ентузијазму. Сатисфакција је углавном „на одложеном“, до даљњег са надом да ће се труд једног дана исплатити. Оваквим односом се значајно утиче на тенденцију стварања врхунских атлетичара са инвалидитетом, док се слабији резултати сматрају неуспехом, што ствара један нездрав однос према атлетици и спорту уопште.

Системско тестирање, праћење и мотивација младих са инвалидитетом да се укључе у атлетски спорт не постоји. Укључивање нових такмичара се углавном заснива на „одокативној“, процени или препоруци и директно зависи од мотивације појединаца.

Системска едукација тренажног кадра не постоји. Такође не постоји могућност званичне категоризације такмичара (по врстама инвалидности).

Рекреативно бављење атлетиком код особа са инвалидитетом је врло ретко заступљено и своди се на мали број тркача са инвалидитетом који спорадично учествују на атлетским тркама, полумаратонима и маратонима у земљи и региону.

Бављење атлетиком у школама је можда и најслабија карика, обзиром да деца са инвалидитетом која иду у редовне школе, готово да уопште нису обухваћена спортским

активностима у школи, док је примена атлетике у специјалним школама у оквиру спортских активности јако ретка.

Овим се стиче утисак да стање атлетике особа са инвалидитетом у Србији још увек није на потребном нивоу и да се свеобухватно може и мора настојати да се поправи како би се обезбедио даљи развој, а у циљу унапређења квалитета живота особа са инвалидитетом и њиховог положаја у друштву.

1.7. Стање у атлетским клубовима и на нивоу јединица локалне самоуправе

Атлетски спорт на нивоу локалне самоуправе у Србији већ деценијама има исте проблеме, који у знатној мери спречавају његов динамичнији и равномернији развој, како на локалном тако и на регионалном и националном плану.

Ограничавајући и отежавајући фактори развоја у већини средина огледају се у следећем:

- Недовољно развијена атлетске инфраструктура. У последње време је САС доста урадио на том плану и изграђено је доста атлетских стадиона и атлетских стаза широм Србије. Оно чему треба тежити је изградња националног атлетског стадиона у Београду.
- Недовољно обучен стручни кадар;
- Недовољна средства опредељена за рад клубова од стране локалне самоуправе;
- Сарадња на релацији клуб – школа налази се углавном на ниском нивоу;
- Слаба медијска заступљеност атлетике.

Ово су само основни проблеми са којима се сусрећу клубови у својим срединама, али треба додати и специфичности у појединим срединама: малобројност и слаба заинтересованост школске популације, неразумевање и незаинтересованост локалних власти за потребе које изискује атлетски спорт, недостатак традиције и сл.

Напори које последњих година предузима САС у погледу побољшања инфраструктурних услова за бављење атлетиком у мањим срединама и постигнути резултатима наших врхунских атлетичара на међународној сцени знатно су допринели повећању заинтересованости деце и омладине за атлетику. Такође, континуитет организовања великих атлетских манифестација у Србији допринео је да се атлетски спорт медијски позиционира на знато вишем нивоу у последњих пар година.

Пројекат Светске Атлетике „Дечија атлетика“, у који је укључен САС од 2012.године, омогућава бољу комуникацију атлетских стручњака са просветним радницима, а као коначан циљ свакако треба поставити имплементацију овог пројекта у редован школски програм.

Пројекат „Брзином до звезда“ Српског атлетског савеза који је поново покренут 2019. године направио је изузетно позитивне ефекте међу популацијом деце узраста од првог до четвртог разреда Основне школе.

Повезивање атлетике са школама допринео је још већој популацији тог узраста деце које су се учланила у атлетске клубове. Овај пројекат представља будућност САС и један од пројеката који ће кроз друштвену одговорност, укључивање наставника и стручњака допринети још већем подизању свести код деце и родитеља о значају атлетике као базичног спорта.

Са Министарством просвете, науке и технолошког развоја и са Министарством омладине и спорта потписан је Споразум о укључивању атлетике у систем образовања.

1.8. Стање атлетске инфраструктуре

У претходном периоду је изграђено више атлетских стаза по целој Србији у чијој изградњи је Српски атлетски савез учествовао тако што је донирао пројекат.

У Новом Пазару, Краљеву и Пожаревцу су изграђени атлетски стадиони. У Суботици, Зрењанину, Вршцу, Смедереву, Ћуприји и Чачку су израђене атлетске стазе са синтетичком подлогом. Од осталих врста атлетских терена изграђена је трим стаза у Крушевцу и на Фрушкој Гори.

Велики проблем је то што изградњу атлетских стаза по Србији није пратило и опремање тих стаза неопходним реквизитима и опремом (доскочишта, препоне, стартни блокови и друга неопходна опрема за реализацију тренинга и такмичења).

Као најважнији објекат који је изграђен и отворен за употребу 2016. је Атлетска дворана, прави тренажно-такмичарски објекат који је јединствен на овим просторима, који се састоји од 4 кружне стазе, 8 стаза на правцу, доскочиштем за скок увис и скок мотком, бацалиштем за куглу и јамом за скок удаљ и троскок. У склопу дворане се налази и теретана, као и све остале пратеће просторије које су неопходне за функционисање (свлачионице, антидопинг просторије и др.). Крајем 2021. поред Атлетске дворане је завршена и кружна атлетска стаза на отвореном дужине 300м, што овај објекат чини јединим правим атлетским развојним и такмичарским центром за тренажне припреме и такмичења.

Остаје велики проблем што главни град нема квалитетну синтетичку атлетску стазу на отвореном, што је невероватно за ниво атлетике који постоји у Београду. Тренутно у Београду не постоји сертификована Атлетска стаза на којој могу да се организују такмичења и признају резултати. Атлетичари у Београду се такмиче на давно потрошеној атлетској стази на Војној академији, док су стазе на стадионима „Рајко Митић“ и стадиону „Партизан“ одавно ван употребе за такмичења. Српски атлетски савез се у неколико наврата узалудно

обраћао Граду Београду, указујући на проблем са понуђеним решењем да се на Омладинском стадиону, на терену 11. Април и Земуновом стадиону по убрзаној процедури ураде атлетске стазе. Овако је наш главни град био у ситуацији да организацију Светског атлетског првенства у дворани у марту 2022. дочека без иједне такмичарске атлетске стазе на отвореном.

Град Нови Сад је покренуо изградњу Атлетског центра са двораном и атлетским стадионом, што даје наде да ће се и тај град поново вратити на мапу организатора такмичења у наредним годинама.

1.9. Пропозиције и систем такмичења

Систем такмичења у атлетском спорту регулисан је следећим актима САС:

- Правила за атлетска такмичења Светске атлетике (Правила СА)
- Правила за атлетска такмичења САС (Правила)
- Пропозиције за атлетска такмичења САС (Пропозиције)
- Правилник о регистрацији атлетичара
- Правилник о преласку атлетичара
- Правилник о националним рекордима у атлетици
- Здравствени правилник.

За спровођење система такмичења у оквиру САС одговорна је Такмичарска комисија САС (ТК САС) или Комесар за такмичење. ТК САС или Комесар за такмичење спроводи систем такмичења прописан Пропозицијама и усвојеним од стране УО САС. ТК САС или Комесар за такмичења примењује наведене акте и предлаже УО САС измене и допуне. ТК САС или Комесар за такмичења у спровођењу система такмичења сарађује са Селектором и Стручним саветом.

ТК САС или Комесар за такмичења на такмичењима именује Техничке делегате који контролишу и регулишу да се на такмичењу поштују сви неопходни прописи.

За спровођење система такмичења битна је и улога Регистратора САС који врши регистрацију атлетичара за атлетске клубове.

ТК САС или Комесар за такмичења врши контролу такмичења регионалних атлетских савеза – Атлетски савез Војводине (АСВ), Атлетски савез Београда (АСБ), Атлетски савез Централне Србије (АСЦС) и Атлетски савез Косова и Метохије (АСКиМ). Такмичења региона су у надлежности регионалних савеза који своје акте и пропозиције усклађују са актима и Пропозицијама САС. Регионални савези су чланови САС. ТК САС или Комесар за такмичења пружа помоћ регионима у правилном спровођењу такмичења, уколико је то потребно.

У систем такмичења се уврштавају и клупска такмичења која су пријављена Такмичарској комисији САС или Комесару за такмичења и спроведена у складу са Правилима.

Сва наведена такмичења поред оних која организују Светска атлетика, Европска атлетика, АБАФ и друге међународне организације чланице Светске атлетике, као и такмичења која су под ингеренцијом Светске атлетике се признају од стране САС и резултати са тих такмичења се користе за остваривање норми и права учешћа на Такмичењима из програма САС, као и за признавање рекорда и најбољих резултата.

Систем такмичења САС је унапређен дигитализацијом процеса управљања такмичења и обраде резултата. Српски атлетски савез користи програм OpenTrack који је доступан свим националним федерацијама. Овај систем се развија уз подршку Европске атлетике и циљ коришћења овог система се огледа у повезивању свих резултата свих федерација чланица Европске атлетике и шире.

Систем подразумева спровођење процеса пријаве за сва такмичења из Календара такмичења САС, креирање и обраду пријава, стартних листи и резултата и вођење статистике доступне клубовима и САС.

Ради интегрисања у систем, САС је развио дигиталну базу за регистрацију атлетичара која ће створити јединствену базу података свих регистрованих атлетичара и која је умрежена са системом OpenTrack.

Захваљујући дигитализацији олакшани су следећи послови који су у надлежности САС:

- Креирање календара такмичења
- Постављање услова за учешће на такмичењима, у смислу норми и квота и контрола процеса њиховог испуњавања
- Контрола испуњености услова за наступ прописаних Правилником о лекарским прегледима спортиста Министрства омладине и спорта и Министарства здравља.
- Контрола процеса регистрације и испуњености услова за регистрацију за одређени атлетски клуб члан САС.

Програм такмичења и Пропозиције за такмичења САС усваја УО САС на предлог ТК САС или Комесара за такмичења.

ТК САС или Комесар за такмичења предлог измена доноси у сарадњи са Селектором и стручним саветом.

Категорије атлетичара у оквиру којих се одржавају такмичења у САС-у су:

- Сениори/ке SEN (20 година и старији)
- Млађи сениори/ке U23 (20, 21 и 22 године)
- Старији јуниори/ке U20 (19 и 18 година)
- Млађи јуниори/ке U18 (17 и 16 година)
- Старији пионири/ке U16 (15 и 14 година)
- Млађи пионири/ке U14 (13 и 12 година)

Такмичари млађи од 12 година припадају категорији Атлетских школа и такмиче се на такмичењима регионалних атлетских савеза.

Такмичари узраста 35 година и старији припадају ветеранској категорији. Програм такмичења ветерана спроводи Савез атлетских ветерана Србије који је придружени члан САС.

Програм такмичења подразумева спровођење појединачних и екипних националних првенстава, КУП такмичења и митинг такмичења у надлежности САС у дисциплинама трчања, бацања, скакања, ходања, на отвореном, у дворани и ван стадиона.

У такмичења ван стадиона се убрајају: маратон, полумаратон, 10 км на путу, ултрамаратон, такмичарско ходање на путу, крос и планинско трчање. Ова такмичења се најчешће одржавају у склопу других манифестација, са учешћем рекреативаца и представљају спој између такмичарске и рекреативне атлетике.

Пропозиције регулишу право наступа – норме, поседовање лекарског прегледа, статус регистрације, обавезе атлетских клубова учесника, обавезе организатора.

Од 2021. године прописане су квоте за такмичење на појединачним првенственим такмичењима – право наступа има одређени број такмичара који по постигнутом резултату у одређеном временском периоду улази у предвиђену квоту за ту дисциплину. На овај начин је подигнут ниво такмичења на овим првенствима.

Екипна првенства се организују у свим категоријама са скраћеним, једнодневним програмом дисциплина. Иако је атлетика појединачни спорт, Европска атлетика је установила Екипно првенство Европе, јер је препознала значај екипног такмичења и развоја свих дисциплина.

Број клубова учесника на Екипним првенствима је у порасту, што говори о заинтересованости клубова за развијање свих дисциплина. Овај тренд треба задржати и даље стимулисати клубове.

КУП се одржава у две категорије – старији јуниори/ке U20 и старији пионири/ке U16. За наступ на финалу КУП-а Србије потребно је изборити се на квалификацијама КУП-а Србије које спровode регионални савези у склопу Регионалних КУП такмичења. Клубови наступају у оном региону коме територијално припадају.

Предвиђено је да клубови атлетичаре пријављују за такмичење преко система OpenTrack. Регистрацијом атлетичара за неки клуб он се аутоматски налази и у OpenTrack систему преко система за регистрацију САС. На овај начин је осигурано да клубови могу да пријављују за такмичење само регистроване атлетичаре.

Програм такође региструје датум одрађеног спортског лекарског прегледа које сакупља Регистратор САС и не дозвољава пријаву атлетичара без важећег лекарског прегледа.

Поред нових технологија и система који се користе на такмичењу, САС користи и нови систем за регистрацију атлетичара који поред вођења евиденције регистрованих атлетичара води евиденцију одрађених лекарских прегледа и омогућава клубовима приступ својим регистрованим атлетичарима и уређивање базе података.

Овај систем омогућава и штампање нових такмичарских легитимација – PVC картица и генерише QR код на основу кога службено лице САС увек може преко апликације на мобилном телефону да провери податке и статус тог атлетичара.

Како би се увезали сви учесници на атлетском такмичењу, ова база ће се користити и за издавање дозвола за рад спорстким стручњацима – атлетским тренерима и атлетским судијама.

OpenTrack поред стандардне форме резултата омогућава и праћење резултата уживо током трајања такмичења. Ово је велики искорак и информациони напредак и САС даље наставља да ради на унапређивању овог система.

Организација такмичења је подигнута на виши ниво увођењем нових технологија – на сваком такмичењу врши се електронско и потпуно аутоматско мерење времена, а на такмичењима старијих категорија користи се и стартни информациони систем – машина за погрешан старт.

1.10. Међународна сарадња и организација међународних такмичења

У претходном периоду САС је организовао бројна Првенства Балкана у разним категоријама, а покренут је и тромеч између Словеније, Хрватске и Србије који се одржава у дворани и развојног су карактера. Најважнија такмичења су била Европско атлетско првенство у дворани које је организовано 2017. године и Светско атлетско Првенство у дворани 2022. године у београдској Арени. Док је организација бројних Првенстава Балкана усталичила САС као једног од лидера у развоју АБАФ-а, чији број се на крају 2021. године попео на 22 земље, организација најбољег Првенства Европе у дворани нас је ставио на светску атлетску мапу врхунских организатора. Са те позиције САС је добио подршку Републике Србије и Града Београда за кандидатуру за Светско атлетско првенство у дворани, чију организацију смо добили 2019. године. Светско атлетско Првенство у дворани, као највеће спортско такмичење које је Србија икад организовала, је од стране Светске атлетике проглашено за најбоље икад организовано и било најгледаније до сада путем ТВ преноса.

На Конгресу АБАФ-а 2021. године, након повлачења Добромира Карамаринова са места председника, директор САС-а је изгласан за ко-председника АБАФ-а, са тенденцијом да се на следећим изборима 2023. године који ће се одржати у Београду, буде изабран за председника АБАФ-а.

1.11. Стручни рад

Стручни рад у атлетском спорту у Србији

Стручним радом у САС и члановима САС могу да се баве искључиво спортски стручњаци и стручњаци у спорту, односно лица која имају одговарајуће спортско звање и која поседују одговарајућу дозволу за рад, у складу са Законом о спорту и прописима САС.

На основу предлога Стручног савета САС, Управни одбор САС утврђује план стручног образовања, оспособљавања и усавршавања спортских стручњака и стручњака у спорту ангажованих у Савезу и обезбеђује неопходне услове за реализацију тих планова.

Планом и програмом свеукупне едукације стручног кадра у атлетском спорту обухваћени су Атлетски тренери, Атлетске судије и лица у запослена у менаџменту и администрацији атлетских савеза и клубова.

Школовање атлетског кадра спроводи се на нивоу струковних, дипломских, мастер и докторских студија. Редовно формално школовање се односи на високо образовање првог степена (основне струковне студије, основне академске студије и специјалистичке студије), другог степена (мастер студије) и трећег степена (докторске студије). У протекле четири године је неколико активних атлетичара завршило студије првог или другог степена и укључило се у стручни рад у атлетици.

Оспособљавањем се обухвата део атлетског кадра који нема услове за школовање на високошколским установама, а укључује се у стручни рад у атлетским организацијама и оспособљавање се реализује на основу Правилника о стручном оспособљавању за обављање одређених стручних послова у спорту. Од 2020. године, поред постојећа три степена стручног оспособљавања, уведен је и Четврти ниво-оспособљавање за звање Спортски учитељ за рад са децом, са битно повећаним фондом теоријске и практичне наставе. Овај вид едукације стручног кадра намењен је лицима који имају одређена искуства и резултате у тренерском и судијском раду у атлетском спорту, али немају формално законско покриће за звање тренера или судије у атлетици, као и спортистима на заласку или завршетку спортске каријере, који немају потребно школско образовање, а желе да стекну формалне квалификације и право на стручни рад у атлетици. Управо је такав модел едукације тренерског кадра био најзаступљенији у претходном периоду развоја.

Обавези усавршавања подлежу сви школовани или стручно оспособљени и лиценцирани атлетски стручњаци. Усавршавање се спроводи у Србији, у организацији САС, или кроз учешће атлетских стручњака на научним и стручним скуповима (симпозијуми, конференције, семинари, трибине, радионице, курсеви) које организују друге установе и организације у земљи и иностранству. Процес планирања, организовања и спровођења школовања, оспособљавања и усавршавања стручног атлетског кадра се усклађује са радом високошколских установа у Србији, са којима САС има потписана званична документа о сарадњи на том плану.

Управни одбор на предлог Директора САС усваја План и Програм школовања, оспособљавања и усавршавања стручног атлетског кадра, одређује начин и динамику спровођења и селектира кандидате за школовање, оспособљавање и усавршавање којима ће се давати одговарајуће стипендије из одобреног Годишњег буџета САС. Обавезу образовања, стручног оспособљавања и усавршавања тренера у атлетици утврђују атлетски клубови, а за атлетске судије Заједница атлетских судија Србије у сарадњи са САС.

Спроведена едукација у земљи или иностранству је услов за стицање легитимних докумената (сертификата) и на основу њих одговарајућих дозвола за рад (лиценци) за обављање тренерског или судијског посла у атлетском спорту.

Према важећем Правилнику о лиценцирању атлетских стручњака, клубова и судија у Републици Србији, за тренере атлетике су предвиђене три врсте (три нивоа) лиценци: Основна лиценца (Basic); Профи лиценца (Profy), и Мастер лиценца (Master). За стицање Основне лиценце потребно је минимално стечено звање Тренер-приправник у области атлетике и најмање једногодишње радно искуство на пословима демонстратора или сарадника тренера у регистрованој атлетској организацији. Профи лиценца подразумева минимално стечено звање Оперативни тренер атлетике и најмање трогодишње радно искуство на пословима демонстратора, сарадника или тренера у атлетском клубу који је лиценциран од стране Српског атлетског савеза, уз одређене додатне услове које прописује Правилник. За стицање највише- Мастер лиценце неопходно је минимално стечено звање Тренер атлетике, (кроз систем високих струковних или академских студија) и најмање четворогодишње радно искуство на пословима тренера у атлетском клубу који је лиценциран од стране САС.

У 2022. години у атлетском спорту Србије ангажовано је укупно 325 тренера и то 186 тренера са Основном лиценцом, 108 са Профи лиценцом и 31 тренер са Мастер лиценцом. Такав потенцијал још увек није довољан, ни по бројности ни по референцама, за спровођење стручног рада са укупно 5021 атлетичара из 117 клубова (Атлетски савез Централне Србије 1479 атлетичара из 53 клуба, Атлетски савез Војводине 1625 атлетичара из 37 клубова, Атлетски савез Косова и Метохије 29 атлетичара из 4 клуба и Атлетски савез Београда 1888 атлетичара из 23 клуба).

Наведене лиценце важе за одређени период и обнављају се на основу испуњених услова који подразумевају редовно стручно усавршавање и остварене резултате на домаћим и међународним такмичењима. За издавање, обнављање или одузимање лиценце тренерима атлетике у Србији надлежан је Српски атлетски савез.

Оспособљавање и усавршавање атлетских судија се спроводи у оквиру система Светске атлетике. План и програм оспособљавања САС је одобрен од стране Светске атлетике и

дата је дозвола да САС спроводи оспособљавање и усавршавање у име Светске Атлетике по систему TOECS (Technical Officials Education and Certification System).

План и програм САС одговара NTO (National Technical Officials) нивоу Светске Атлетике и као такав се може спроводити и користити за оспособљавање и усавршавање атлетских судије у складу са чланом 10. Правилника о стручном оспособљавању и усавршавању за обављање одређених стручних послова у спорту (Службени гласник РС, број 60 24. април 2020).

План се састоји од три курса који одговарају нивоима дозволе за рад те се завршетком програма и полагањем испита одређеног нивоа стиче звање на основу кога се може поднети захтев за добијање дозволе за рад.

Оспособљавањем атлетских судија првог нивоа стиче се звање Атлетски судија, оспособљавањем атлетских судија другог нивоа стиче се звање Национални атлетски судија другог ранга, а оспособљавањем атлетских судија првог нивоа стиче се звање Национални атлетски судија првог ранга.

Оспособљавање и усавршавање се спроводи на основу праћења предавања, похађања практичне наставе и полагања завршног писменог, усменог и видео испита, у зависности од нивоа оспособљавања.

За оспособљавање првог нивоа кандидат треба да савлада основна знања атлетских правила која му омогућавају да обавља све послове осим функције Шефа судије и Главног судије. Кандидат полаже писмени испит који се састоји од питања са више понуђених одговора, питања са кратким одговором, решавање основних записника са такмичења и од отворених, полусејских, питања.

За оспособљавање другог нивоа кандидат треба да савлада познавање атлетских правила која му омогућавају да обавља све послове осим функције Главног судије на националним такмичењима и функције Врховне судијске комисије. Кандидат полаже писмени испит који се састоји од питања са више понуђених одговора, питања са кратким одговором, решавање записника са такмичења, решавање ситуационих питања и од усменог испита.

За оспособљавање трећег нивоа кандидат треба да савлада познавање и правилно тумачење атлетских правила која му омогућавају да обавља све послове на такмичењима. Кандидат полаже писмени испит који се састоји од питања са више понуђених одговора, питања са кратким одговором, решавање напредних записника са такмичења, решавање ситуационих питања и од видео испита.

Поред издавања дозволе за рад, САС спроводи и усавршавање атлетских судија са дозволом за рад за судију за спортско ходање. Атлетске судије са дозволом за рад могу да похађају курс и полагају испит за судију за такмичарско ходање који подразумева писмени, усмени и видео испит.

На основу стеченог звања може се аплицирати за следеће дозволе за рад: Основна (Бела) дозвола за рад; Национална (Плава) дозвола за рад I и Национална (Црвена) дозвола за рад II.

Судије са навршених 65 година и који су током свог судијског стажа стекли звање националног атлетског судије првог или другог ранга могу аплицирати за добијање звања Почасног атлетског судије. Ово звање омогућава судијама да се активно укључе у систем обуке нових судија кроз њихова именована за предаваче, испитиваче, инструкторе на такмичењима или могу бити ангажовани на позицијама Врховне судијске комисије или Главних судија.

У смислу Правилника о дозволи за рад (лиценцирању) атлетски судија, САС признаје и посебне дозволе за рад које директно издаје међународна атлетска организација – Светска атлетика или Европска атлетика:

- Међународно техничко званично лице (ИТО – International Technical Official)
- Међународни стартер
- Међународни атлетски судија за такмичарско ходање
- Међународни судија за фото-финиш
- Међународни судија за видео
- Међународни судија за електронско и видео мерење резултата

У Српском атлетском савезу дозволу за рад поседује 290 атлетских судија, од тога 107 жена и 183 мушкарца. Основну дозволу за рад поседује 154 судија, Националну дозволу за рад II поседује 37 судија, Националну дозволу за рад I поседује 64 судија, звање Почасног судије поседује 31 судија. Поред националних звања, један судија поседује звање Међународног судије за такмичарско ходање и троје судија имају звање ИТО (Европски ниво).

2. ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТИ РАЗВОЈА СРПСКЕ АТЛЕТИКЕ У ПЕРИОДУ 2023.-2026. ГОДИНА

Општи циљ

Створени услови и систем рада с млађом категоријом атлетичара и унапређени резултати сениорских категорија атлетичара у европској и светској конкуренцији.

Посебни циљеви

1. Развијен Дијагностичко-прогностички центар Српског атлетског савеза.
2. Унапређен стручни рад кроз улагања у школовање и усавршавање тренерског кадра.
3. Организовани кампови и заједничке припреме атлетичара у Србији и другим земљама, са спровођењем одговарајућих тестирања способности и карактеристика атлетичара и тренера.
4. Сениорска категорија атлетичара у 1. Европској лиги такмичења.

5. Израђен и имплементиран посебан Програм развоја талентоване генерације атлетичара 2004.-2007. годиште која ће остваривати врхунске резултате у европској и светској конкуренцији.
6. Имплементиран Пројекат „Дечија атлетика“ у Основне школе.
7. Атлетика особа са инвалидитетом интегрисана у систем атлетике у надлежности Српског атлетског савеза.
8. Опремљени постојећи атлетски објекти и побољшани инфраструктурни услови за бављење атлетиком на такмичарском нивоу.
9. Побољшани инфраструктурни услови за бављење атлетиком на рекреативном нивоу.
10. Завршена пројектна документација и почетак изградње Националног атлетског стадиона.
11. Успостављена квалитетна сарадња са јединицама локалне самоуправе и побољшани услови за рад атлетских клубова.
12. Унапређена организација и квалитет националних атлетских такмичења.
13. Унапређен систем и организација атлетских трка ван стадиона.
14. Освојене медаље на европским и светским првенствима у дворани и на отвореном и на Летњим Олимпијским играма и Параолимпијским играма.

Приоритети развоја

1. Развој атлетике код деце и омладине, укључујући вежбање деце предшколског узраста, школску и универзитетску атлетику.
2. Подизање квалитета сениорске атлетике и враћање у највиши ранг у европском систему такмичења.
3. Улагање у развој талентованих атлетичара.
4. Школовање и усавршавање тренерског кадра.
5. Школовање и усавршавање судијског кадра.
6. Наставак процеса изградње нове и реконструкције постојеће атлетске инфраструктуре и опремање објеката по важећим стандардима.
7. Континуитет организације великих међународних атлетских догађаја.

3. СМЕРНИЦЕ ПРОГРАМСКИХ АКТИВНОСТИ ДО 2026. ГОДИНЕ

Обезбеђење континуитета у развоју српске атлетике у наредном четворогодишњем периоду подразумева дефинисање смерница програмских активности у свим релевантним сегментима тог развоја.

3.1. Смернице програмских активности на пољу врхунске атлетике

Побољшање инфраструктуре и изградња атлетских стаза не може гарантовати постизање врхунских резултата без перманентног обезбеђења развоја стручних квалитета у свим категоријама тренера и осталих стручних лица која учествују у врхунском резултату. У том

смислу, неопходно је обезбедити надзор и менторство са атлетским тренерима са нижим лиценцама, нарочито у категорији тренера почетника са основним лиценцама.

Посебно је важно праћење и контрола стручног рада у млађим категоријама атлетичара, где тренери, жељни успеха и признања, врло често заборављају основна начела систематског и правилног развоја младог спортисте, и у тренажном и у такмичарском и, најважније, у здравственом погледу. Увођење правилног и систематског рада и реда у стручном раду са млађим категоријама је предуслов развоја сениорске атлетике.

Неопходно је разрадити систем правовременог препознавања талентованих појединаца по групама атлетских дисциплина и праћења њиховог развоја, како их не би, из горе наведених и других разлога, „потрошили“ пре сениорског узраста, што је карактеристично посебно у групи средњих и дугих тркачких дистанци.

Планирање и програмирање припрема перспективних и врхунских атлетичара је потребно подићи на још виши ниво, у смислу систематског праћења и евидентирања реализације општих и посебних циљева током групних и индивидуалних припрема, практично и кроз адекватну документацију, која ће се водити за сваког атлетичара и сваког ангажованог тренера појединачно.

Потребно је више пажње посветити превенцији и лечењу повреда атлетичара, кроз конкретну едукацију и подизање свести тренера и самих атлетичара, као и обезбеђење и контролу услова у спровођењу тренажног процеса и такмичарских активности.

Развој врхунске атлетике усмеравати у правцу:

- унапређења планског рада на откривању атлетских талената у ранијем узрасту;
- правовремене и правилне дијагностике и селекције талентованих и перспективних атлетичара;
- улагања у школовање и усавршавање тренерског кадра и других профила спортских стручњака у атлетици, у земљи и иностранству;
- ангажовања врхунских страних тренера за рад у групама атлетских дисциплина где се заостаје у резултатима на међународним такмичењима;
- унапређења стручног рада у атлетским клубовима;
- праћења и примена најновијих достигнућа научноистраживачког рада из области атлетике у изради планова и програма припрема и такмичења врхунских атлетичара;
- квалитетне организације атлетских кампова за припреме перспективних и врхунских атлетичара у земљи и иностранству;
- подизања квалитета атлетских такмичења у Србији;
- повећања броја српских атлетичара који могу равноправно и са успехом учествовати на атлетским такмичењима у другим земљама и на великим међународним спортским манифестацијама;
- вођења бриге о здраљу и здравственој заштити врхунских атлетичара;

- предузимања одговарајућих мере на сузбијању коришћења недозвољених стимулативних средстава;
- освајања медаља на Европским и светским првенствима и на Олимпијским и Параолимпијским играма;
- стимулисања најуспешнијих атлетичара и атлетских стручњака у виду друштвених признања и финансијских награда;
- веће медијске заступљености атлетике у Србији, националне и међународне.

3.2. Смернице програмских активности на пољу рекреативне атлетике

Чињеница је да је савремено друштво оптерећено технолошким развојем који је утицао на даљи пад бављења физичком активношћу. Лични, социјални, економски и фактори животне средине играју улогу у степену физичке активности у којој учествују младе, одрасле и старије особе. Важно је разумевање баријера и фактора који стимулишу бављење физичком активношћу како би се обезбедила ефикасност разних програма усмерених на побољшање нивоа физичке активности становништва. Државе са вишим степеном друштвеног развоја имају далеко више људи који се баве физичком активношћу, рекреирају се и такмиче. Република Србија је такође у процесу друштвеног напретка те треба очекивати и на време се спремити за веће интересовање појединаца за физичку активност.

Такво стање треба користити за успостављање сарадње на плану организације семинара и сличних едукативних активности за директоре компанија и указати им на значај и здравствене и пословне бенефите рекреације, како би се што више људи укључило у рекреативну атлетику. У том циљу је пожељно подржати популарне корпорацијске трке као што је „Serbia busines run“, пружати стручну помоћ компанијама које су заинтересоване за организацију трка за своје запослене и повезивати их са другим рекреативним тркачким групама у циљу веће масовности учесника.

Атлетика је као базична форма спорта и рекреације врло важна у систему физичке културе и здравља појединца и друштва у целини.

Редовно, брзо ходање, цогирање и трчање умереним и интензивним напором, и јачањем мишића, може побољшати здравље и квалитет живота, без обзира на присуство хроничних болести или неспособност. Код одраслих и старијих особа, атлетске активности могу да смање ризик од преране смрти, коронарне болести срца, možданог удара, високог крвног притиска, дијабетеса типа 2, рака дојки и дебелог црева, падова у старости, депресије.

Код деце и адолесцената, бављење атлетиком може унапредити здравље костију, унапредити кардиореспираторну и мишићну форму, смањити ниво масти у телу, смањити симптоме депресије. Због тога је у основним и средњим школама потребно организовати стручне семинаре и радионице, на којима би се наставници Физичког васпитања и директори школа додатно едуковали и стимулисали у правцу веће посвећености правилном

физичком развоју ученика и улози атлетике у том развоју. Паралелно с тим, за ученике је потребно, организовати пригодна предавања и промотивне активности, у које би се укључили и популарни врхунски атлетичари и успешни активни рекреативци.

Рекреативне облике бављења атлетиком код грађана усмеравати тако да буду у функцији:

- бољег здравља;
- унапређења општих и специфичних способности радних способности;
- разоноде и забаве;
- већег задовољства, боље комуникације, толеранције и уважавања.
- код особа са инвалидитетом- боље здравље, социјализација, осећај корисности, боља адаптација на животне изазове, ресоцијализација;
- код особа старијих од 65 година - боље здравље, социјализација, емоционално задовољство, осећај корисности, лична независност, едукација;

При изради рекреативних атлетских програма важно је уважавати критеријума животне доби и сходно томе прилагодити циљеве програма, временски оквир, трајање, учесталост, место и услове реализације.

Основна карактеристика програма за масовно укључивање грађана у атлетске активности треба да буде пре свега:

- отвореност према свим циљним узрасним категоријама у свим срединама;
- савременост, ширина и богатство разноврсних садржаја, облика и метода атлетских активности и услова за њихово спровођење;
- доступност и прилагодљивост потребама свим циљним узрасним категоријама;
- усмереност на селекцију талената;
- савременост у маркетиншко-промотивним активностима;
- отвореност у медијској комуникацији са окружењем;
- отвореност у комуникацији са организованим тркачким групама;
- иновативност у организацији промо скупова, презентација, едукације, семинара;
- иновативност у организацији спортских атлетских догађаја;
- лакша доступност система атлетског спорта свим категоријама рекреативаца.

Приметно је да са почетком пубертета и средње школе драстично пада занимање младих за физичку активност и бављење спортом. Потребна је координација са професорима физичког васпитања на промоцији рекреативног трчања и његове велике и широке доступности. Укључити ученике средњих школа у атлетске трке ван стадиона (“уличне

трке“) у сваком граду и на тај начин мотивисати средњошколце на сталну физичку активност.

Посебно важна група за коју рекреативно трчање има пуно позитивних ефеката јесу жене. Код жена је још мањи проценат оних које се баве физичком активношћу у односу на мушки пол. Несигурност, неинформисаност, као и недоступност квалитетних алтернатива само су неке од препека које пред собом имају жене. Организовање “женских трка“ односно такмичења, само је један од инструмената којим се може утицати на већу покретљивост и рекреацију.

Пандемија заразне болести *COVID19* најављује нове варијанте вируса, уз превентивна ограничења кретања и физичких контаката, утиче негативно на смањење физичке активности и на пораст депресије и других менталних болести. Укидања, одлагања или ограничења атлетских такмичења такође су последице пандемије ове заразне болести. Због тога је потребно имплементирати активности и инструменте који ће помоћи како појединцу тако и заједници да настави са нормалним физичким активностима у нешто измењеним условима живота у пандемијском и постпандемијском периоду, као што су:

- потпуна нормализација свих активности и процеса у измењеним условима;
- стална и додатна промоција и едукација о важности физичке активности у доба пандемије;
- помоћ атлетичарима и клубовима у решавању последица насталих пандемијом;
- прихватање новог таласа рекреативаца и атлетичара који су се активирали у периоду и под утицајем пандемије.

Колико год пандемија имала негативне последице она је у једном свом моменту подстакла појединце да више размисле о значају свог здравља и о томе да физичка односно атлетска активност буде једна од позитивних одлука.

Активности које треба предузети да би рекреативно трчање било у функцији развоја и унапређења атлетске базе у Србији:

- организација промо скупова, презентација, едукације, семинара у градовима на територији целе Републике Србији, где би на адекватан начин презентовали значај бављења рекреацијом;
- наставак даљег побољшања квалитета комуникације и сарадње између САС и организатора трка ван стадиона, кроз организацију саветовања, семинара и других окупљања, где би се разменом мишљења и искустава дошло до повећања квалитета трка и обезбеђење још бољих услова за рекреативце;
- организација више атлетских такмичења фестивалског карактера који би створили могућност учешћа већег броја рекреативаца;
- адекватна и стална комуникација савеза и организованих школа трчања за рекреативце и заједнички рад на промоцији рекреативног спорта;

- организација стручних трибина које би обезбедиле адекватно едуковање рекреативаца у свим потребним сегментима;
- рад на медијској покривености атлетике као кључног спорта за сваког појединца и групације (рекреативца) како на локалном нивоу тако и на националном нивоу;
- путем сарадње са великим дистрибутерима спортске опреме, обезбеђивање погодности за набавку адекватне спортске опреме и реквизита за бављење рекреацијом;
- стандардизација атлетских такмичења ван стадиона како би иста била легитимна и како би могли да се вреднују валидни резултати на овим тркама;
- обезбеђивање адекватног здравственог мониторинга за праћење рекреативаца.

Пожељно је уједначити однос између рекреативних тркача и тркача који се такмиче за резултат (тркач професионалац и тркач аматер) и омогућити на тркама свима исте услове који неће ометати наступ ниједне од категорија тркача. Адекватним укључивањем у систем и комуникацију са великим и бројним групама рекреативних тркача ствара се база за нове талентоване тркаче који у будућности могу бити освајачи медаља на европским и светским такмичењима.

Потребна су додатна побољшања и осавремењивања инфраструктурних услова за бављење атлетиком на рекреативном нивоу, од трим стаза, атлетских стаза до других објеката који ће бити доступни рекреативцима.

Потребна је већа подршка и боља сарадња САС са спортским удружењима која имају искључиво рекреативне тркаче, као и са локалним самоуправама на плану развоја рекреативних облика атлетике. У том смислу, САС би могао да подржи регистрацију организованих рекреативних група у атлетске клубове.

Пожељно је да календар трка буде ажурнији и да у њему буду уписане и трке које нису у организацији САС, што би олакшало организаторима избор термина за трку, а учесницима учествовање на тркама и лакши избор трке. У календар би требало убацити и планинске и траил трке, као и све популарније ОЦР трке (трке са препрекама). Такође, било би добро да САС логистички помаже организацију трка рекреативног карактера, поготово нових, јер се на тај начин проширује тркачка база у Србији, из које се могу селекувати будући врхунски тркачи средњих и дугих пруга.

3.3. Смернице програмских активности на пољу школске и универзитетске атлетике

Програм развоја у наредном периоду треба усмерити у више праваца, од настављања унапређења инфраструктуре до развијања система обуке и едукације свих заинтересованих страна којима је задатак и жеља да се програм имплементира у целокупни школски систем.

У том смислу:

- Осмислити пројекте изградње атлетске инфраструктуре у оквиру школских дворишта (израда скакалишта за даљ, бацалиште за куглу и у складу са могућностима израда 4 до 6 стаза дужине 40 до 60м).

У сарадњи са Министарством за локалну самоуправу, Министарством просвете и Министарством спорта покренути акцију “Атлетска стаза у сваком школском дворишту“. На овај начин са улагањем значајно мањих средстава (у односу на цену коштања регуларног атлетског стадиона) побољшали би се услови у којима почетници праве своје прве атлетске кораке. У срединама где нема атлетске стазе клубови би имали могућност да обучавају полазнике у већини атлетских дисциплина што до сада није био случај.

- Наставити са оспособљавањем наставника кроз пројекат „Kids athletics“ и укључити се активно у нове пројекте и On line едукацију, које је почела да спроводи Европска атлетика.

У протеклом периоду кроз реализацију 20 семинара основну обуку Kids Athletics прошло је више од 600 просветних радника. Ову акцију треба наставити и кроз континуирану обуку вршити промоцију програма Дечија атлетика, како би нашла своју ширу примену у настави физичког васпитања од 1. до 4. разреда. На овај начин би се значајно проширила база за селектирање најквалитетнијих такмичара.

- Помоћи координацију клубова и образовних установа на реализацији школских такмичења од најнижих разреда до средње школе.

У сарадњи са Министарством просвете преко локалних самоуправа и СШСОВ објединити и синхронизовати систем школских атлетских такмичења са Пропозицијама САС и Календаром такмичења САС. Такође, помоћи (тамо где је потребно) клубовима да се активније укључе и покрећу школске спортске активности или да презентирају своје програме на локалу.

- Осмислити пројекат активације студената кроз рекреативна такмичења (полумаратони, трке ван стадиона и сл.), као и кроз званична такмичења универзитета на територији читаве Србије.

Ово је посебно важно питање, јер скоро да на нивоу Универзитета не постоји организован систем такмичења за студенте. Решење се може тражити у два правца. Прво, кроз све већу популарност рекреативног трчања, обавештавати и мотивисати студенте да се активније укључују у акције овог типа које организују како клубови тако

и регионални савези и САС. Друго, за активне спортисте организовати такмичења на свим нивоима, а нарочито покушати реализацију митинга на нивоу ширег региона (регион Балкана).

3.4. Смернице програмских активности на пољу атлетике код особа са инвалидитетом

Тенденција развоја атлетике, и спорта уопште, особа са инвалидитетом је да се ни по чему не издваја од „редовног“, облика бављења спортом.

Оно што је најбитније, је да се при свакој изради плана имају у виду специфичне потребе особа са инвалидитетом. Како при инфраструктурном планирању, тако и при организацији активности.

Такмичења, припреме и кампови би требали да буду обједињени за обе „полулације“, и да се планира истовремено одржавање на истим локацијама.

Пројектом „Дечија атлетика у Основне школе“ требали би да буду обухваћена и деца са инвалидитетом.

Национални атлетски стадион, као и сви други објекти, требали би да буду у потпуности приступачни особама са инвалидитетом, поготово корисницима колица. Целокупна инфраструктура би морала бити прилагођена и особама оштећеног вида (слепима и слабовидима), што првенствено подразумева изградњу прилазних тактилних стаза и звучних упутстава токо обављања одређених радњи и активности.

Све рекреативне активности и манифестације требају да буду стимулативне и за особе са инвалидитетом чиме би се подстакло њихово масовније укључивање. У организацију сваког оваквог догађаја (као и код такмичења) требају бити укључене и организације из области спорта особа са инвалидитетом, како би се узеле у обзир специфичне потребе особа са инвалидитетом.

Атлетски клубови морају бити оснажени (инфраструктурно, финансијски и кадровски) како би могли радити на системском укључивању и бављењу атлетиком особа са инвалидитетом.

Организација великих међународних такмичења би значајно могла да популаризује атлетику међу особама са инвалидитетом у Србији.

Сви остали циљеви, приоритети и смернице су потпуно компатибилни са истим у области „редовне“ атлетике па је потребно да се при сваком планирању узму у обзир и потребе особа са инвалидитетом.

3.5. Смернице програмских активности на нивоу атлетских клубова и јединица локалне самоуправе

Развој атлетског спорта на нивоу атлетских клубова и јединица локалне самоуправе у наредном периоду треба се усмерити у правцима:

- Системског решавања статуса тренера у клубовима кроз финансирање преко локалне самоуправе, и Српског атлетског савеза узимајући у обзир утврђене критеријуме.

Основни проблем са којим се сусрећу тренери на локалу је обезбеђивање финансијских средстава којим би тренери имали решен свој статус, као и обезбеђену социјалну и здравствену заштиту. Нажалост, због нерешеног статуса, већина тренера је принуђена да свој рад базира на реализацији атлетских школа (кроз наплату чланарине), тако да све мање раде са квалитетним и талентованим такмичарима. Последица тога је све раније одустајање атлетичара и снижавање квалитета резултата у појединим дисциплинама.

- Уређења система бодовања клубова по успешности и адекватне помоћи клубовима у складу са оствареним резултатима.

Потез руководства САС да рангира клубове по успешности у 2020. години и сходно томе им за 2021. годину додели новчана средства, свакако је веома заслужан за значајан помак у развоју атлетике у Србији (нарочито кроз омасовљење екипних такмичења). Овакав начин доделе помоћи клубовима свакако треба наставити и уврстити у редовни програм развоја атлетике у наредном периоду. Систем бодовања треба донекле уравнотежити како би се што реалније рангирани клубови. Потребно је унети и неке корективне факторе који би додатно ускладили рангирање клубова.

- Наставити са развојем инфраструктуре и пружањем помоћи у набавци опреме за постојеће атлетске стадионе и тренажне опреме за клубове који не поседују потпуне услове за тренинг.

Велики број новоизграђених стадиона значајно је допринео развоју атлетике у појединим регионима (нарочито у централној Србији). Ипак, значајан број тих стадиона нажалост није адекватно опремљен (најчешћи узрок је вероватно недостатак средстава за набавку опреме) тако да ти објекти добијају искључиво тренажни карактер, с тим да клубови често нису у могућности да у тренингу спроводе комплетан атлетски програм.

- Припремити пројекте малих стадиона који би се користили у мањим срединама где нема довољно средстава за изградњу већих.

Развој атлетске инфраструктуре који руководство САС веома успешно спроводи последњи низ година значајно је допринео развоју атлетике, поготово у региону Централне Србије. Ове активности свакако треба наставити и у наредном периоду. Ипак, постоје средине где успешно раде атлетски клубови у којима живи мањи број становника, па самим тим локална самоуправа није у могућности да изгради и одржава регуларне атлетске стадионе. САС треба да за такве средине обезбеди пројекте “малих стадиона” (нпр. 4 стазе, 200м круг, скакалишта за вис и даљинске скокове). Оваква врста објекта била би мултифункционална,

јер је доступна школској популацији, али и другим спортистима што може да утиче на опредељење локалних самоуправа да улажу у такве инвестиције.

- Обука и оспособљавање техничког особља који су неопходни за организацију атлетских такмичења (клубови врше селекцију).

Саставни део такмичења је и припрема објекта, поставка реквизита и рад на самом такмичењу. Како је последњих година интезивирана изградња инфраструктуре, нарочито у Центалној Србији, недостатак обучених људи за овај део организације показао се као озбиљан проблем. Трошкови организације САС су се увећали због тога што је неопходно доводити и екипе које припремају такмичења. У градовима где су већ изграђени стадиони, а и у онима где су започеле припреме и изградња, неопходно је извршити обуку поменутих екипа. Наредни период треба искористити за обуку заинтересованих и даље подизање квалитета организације такмичења.

- Обука и оспособљавање судијских организација при клубовима који су потенцијални организатори такмичења.

Евидентно је да у новим атлетским центрима углавном нема квалитетно организованих судијских зборова. Такође, постојећи судијски кадар се осипа што на крају доводи до проблема при реализацији такмичења. Неопходно је вршити константну регрутацију и обуку млађих судија и развијање зборова атлетских судија. На овај начин проширио би се круг организатора такмичења и подигао квалитет суђења. Трошкови при одржавању националних такмичења би се смањили, јер би се број ангажованих судија из других градова значајно смањило.

- припрема квалитетних програма развоја атлетике на нивоу јединице локалне самоуправе, у складу са прописаним роковима и процедурама и уз уважавање потреба и специфичности локалне средине;
- успостављања методологије вредновања и стимулисања рада успешних атлетских клубова на нивоу Регионалних атлетских савеза;
- Димензионисање броја атлетских клубова, унапређења руковођења и домаћинског пословања у атлетским клубовима и успостављања система самоодрживости атлетских клубова;
- Један број регистрованих клубова једва испуњава услове из Правилника о издавању дозвола за сезону и тешко обезбеђују финансијска и материјална средства од локалне самоуправе. Поред атлетског стручног кадра, клубовима недостају и административна лица која би растеретила атлетске тренере који су у мањим локалним самоуправама и тренери и секретари и председници, понекад и лекари. Треба настојати да, кроз обезбеђивање неопходних средстава за функционисање клуба (посебно са локала), сваки атлетски клуб поред барем једног плаћеног тренера

има и једно плаћено административно лице. На тај начин сарадња на релацији клуб – савез била би доста олакшана, те би проток информација и оно што се од клубова тражи да испуне много брже одвијало. Због тога је успостављање добрих односа атлетских клубова са локалним властима, образовним и другим субјектима друштвеног, економског и културног живота на територији деловања атлетског клуба од стратешког значаја за систем атлетског спорта у Србији.

- веће видљивости атлетског спорта, атлетичара, тренера и атлетских организација у јавности путем писаних и електронских медија;
- популаризације атлетских клубова на националном и међународном плану и кроз истицање клупске припадности наших најуспешнијих и најпопуларнијих атлетичара;
- организовања већег броја рекреативних и такмичарских атлетских приредби.

3.6. Смернице програмских активности на плану атлетске инфраструктуре

У циљу што потпунијег достизања постављених приоритета развоја атлетског спорта у наредном четворогодишњем периоду, препоручују се следеће смернице у планирању и реализацији програмских активности:

- наставак подршке изградњи стандардизованих атлетских стаза са синтетичком подлогом, потребном опремом и реквизитима у градовима и местима у којима постоје лиценцирани и активни атлетски клубови, са посебном пажњом на Београд;
- Опремање неопходним реквизитима већ постојећих атлетских стаза како би се те стазе привеле намени и омогућиле за коришћење у пуном капацитету;
- реконструкције или оправке постојећих атлетских стаза са синтетичком подлогом;
- улагања у постављање синтетичких атлетских подлога на школским теренима, где постоји могућност за одређене атлетске садржаје и дисциплине;
- прилагођавање делова или читавих отворених и затворених јавних објеката и простора у градовима и насељеним местима за рекреативно и/или такмичарско бављење атлетиком;
- припрема за изградњу првог националног атлетског стадиона са пратећим објектима и по свим светским стандардима у Београду како би било могуће поднети кандидатуру за организацију Европског и Светског Првенста на отвореном.

3.7. Смернице програмских активности на плану унапређења пропозиција и система такмичења

Поред примене нових система и технологија за организовање такмичења и за обраду резултата неопходна је интеграција свих учесника у такмичењу и њихова обука за рад на новим системима.

Ово подразумева обуку администратора и секретара клубова за вођење евиденција атлетичара и тренера у новим системима, коришћење система за електронско пријављивање атлетичара и коришћење система за праћење резултата.

Судије је потребно обучити за руковање електронским уређајима за електронски унос резултата и за електронско праћење стартних листи.

Циљ је да се сви организатори такмичења- регионални савези, клубови и друге организације у склопу САС обуче за рад у систему и да се централизује база атлетичара, тренера, судија, такмичења и резултата.

У наредном периоду неопходно је да се сва такмичења у потпуности раде кроз нове системе, а то подразумева и прелазак на електронски систем за регистрацију атлетичара, тренера и судија. Умрежавањем свих система створиће се јединствена база података атлетике која ће бити још један показатељ по којем САС заузима прво место у региону.

На овај начин се олакшава рад Техничког делегата који врло лако може да утврди право наступа атлетичара, као и поседовање лекарског прегледа свих учесника у спорту.

ТК САС ће извршити прелазак на електронске системе. Овај начин рада ће драстично смањити и број копија и папира који се иначе користе у систему такмичења.

Проблем представља и број сениора на сениорским такмичењима на којима учествују и такмичари млађих категорија који са својим резултатом улазе у квоту. Број сениора се смањује. Укидањем КУП-а за сениоре у сениорском програму такмичења на националном нивоу су остала само два такмичења на стази – појединачно и екипно првенство. У наредном периоду је потребно утврдити систем митинга (по угледу на Дијамантску лигу WA), а победник сваке дисциплине би требало да добије новчану награду (по угледу на митинге ЕА). Ово значи да локалне самоуправе, односно организатори митинга, треба да обезбеде спонзоре за све митинге и да део средстава уплате у заједнички наградни фонд.

Млађе категорије могу да такмиче и у старијим категоријама па самим тим имају и више такмичења.

3.8. Смернице програмских активности на плану међународне сарадње и организације међународних такмичења

Од кључне важности је било то што је Светско атлетско првенство у дворани у марту 2022. године организовано на највишем нивоу. То је битно из више разлога. Било је неопходно оправдати поверење државе која је дала подршку и гарантовала буџет за ово такмичење. Затим је ту Светска атлетика, која има велико поверење у САС као организаторе. Организација овог, за Србију највећег такмичења икада, искоришћена је за промоцију атлетике домаћој јавности како би што више младих почело да тренира атлетику и тиме се омасовила база атлетичара.

Након што је Светско првенство у дворани оцењено као најбоље организовано икада од стране Светске атлетике, отворен је пут за кандидатуру за организацију Европског и Светског првенства на отвореном. То је, међутим, у директној вези са инфраструктуром јер је неопходно да се изгради стадион који би то и омогућио. Док се то не оствари, САС ће и даље бити организатор мањих међународних такмичења, као што је Тромеч између Србије, Хрватске и Словеније у јануару 2023. године, затим традиционални „Belgrade Indoor Meeting“ који је сребрне категорије и који је од великог значаја за наше такмичаре за освајање бодова за „ранкинг“ Светске атлетике, а од 2023. године је поднешена кандидатура за организацију и такмичења „Serbia athletics meeting“ који ће бити бронзане категорије.

3.9. Смернице програмских активности на плану стручног рада

Потребно је наставити са континуираним активностима на плану школовања и оспособљавања стручног атлетског кадра, првенствено атлетских тренера и атлетских судија, али не запоставити при томе и профиле спортских менаџера за рад у атлетици.

Са улагањем у школовање појединаца који својим потенцијалом и резултатима у атлетици указују да би могли да постану квалитетни атлетски стручњаци, првенствено тренери, треба започети већ на нивоу Средњешколског образовања, што је САС и започео у 2021. години са две перспективне атлетичарке.

Такође, у сарадњи са високошколским установама у Србији па и у другим земљама, наставити са суфинансирањем или стипендирањем школовања атлетичара сениора који су у жеку, или при завршетку такмичарске каријере.

Чињеница је да је најбројнија категорија атлетских тренера са Основном лиценцом и да они имају највећи утицај на младе атлетичаре као најосетљивијом популацијом, што упућује на потребу организованог надзора па и менторског вођења таквих тренера, како у стручном тако и у педагошком погледу. Тренерска организација је предузела кораке у правцу организовања професионалне канцеларије Тренерске организације, што би се могло реализовати у овом програмском периоду развоја српске атлетике.

У циљу праћења нових трендова у едукацији тренерског кадра потребно је примењивати видео платформе са снимљеним лекцијама из праксе врхунских домаћих и страних атлетских тренера. У том смислу је пожељно да САС и Тренерска организација раде на прикупљању актуелних стручних видео материјала и на формирању својеврсне дигиталне библиотеке, која би била доступна тренерима у атлетским клубовима. Такође, потребно је интензивније увођење модерне електронске технологије у раду тренера и атлетичара, у виду „Смарт“ сатова и друге информатичке и технолошке опреме.

У циљу унапређења стручног рада, како атлетских тренера тако и атлетичара, од великог значаја је завршетак опремања и успостављања свих оперативних функција будућег

Дијагностичко-прогностичког центра САС, који ће бити постављен у простору Атлетске дворане, али са најсавременијом мобилном опремом за рад и у теренским условима широм Србије.

Дијагностичко-прогностички центар треба да омогући:

- 1) бољу селекцију младих атлетских талената на основу резултата тестирања;
- 2) континуирано праћење развоја атлетичара;
- 3) креирање јединствене базе података која се може користити за поређење резултата и идентификацију талената;
- 4) унапређење тренажног процеса заснованог на резултатима дијагностичких тестова;
- 5) континуирано праћење развоја тренажног процеса;
- 6) ефикасније праћење и подизање форме код врхунских атлетичара;
- 7) дијагностику и превенцију повреда.

Стручни савет САС ће у сарадњи са Тренерском организацијом сачинити предлог фазног опремања, батерија тестова за атлетичаре по групама дисциплина и биолошком узрасту, као и начин оперативног функционисања Центра.

Што се тиче едукације атлетских судија, а пошто је Светска атлетика дала дозволу за спровођење оспособљавања судија на одређено време, САС ће аплицирати Министарству омладине и спорта за добијање дозволе за спровођење оспособљавања и усавршавања атлетских судија самостално с обзиром да ни једна образовна установа не изводи и не спроводи адекватан програм за оспособљавање атлетских судија, а у складу са чланом 2 Правилником о стручном оспособљавању и усавршавању за обављање одређених стручних послова у спорту.

На овај начин Српски атлетски савез у сарадњи са Заједницом организација атлетских судија Србије и Матичним судијским организацијама може да спроведе адекватно оспособљавање и усавршававање стручног кадра у области суђења у атлетици.

План и програм оспособљавања треба да буде усвојен од стране УО САС и да се план и програм спроводи у складу са Правилником о оспособљавању и усавршавању атлетских судија САС. Поред овог Правилника, потребно је донети и Правилник о именовану атлетских судија којим би се регулисало добијање звања на основу кога се подноси захтев, а добијање дозволе за рад по Правилнику о дозволи за рад (лиценцирању) атлетских судија.

Српски атлетски савез ће обезбедити све неопходне услове за вршење оспособљавања и усавршавања судија, а у складу са Правилником МОС-а.

Овај програм је конципиран тако да се у матичним судијским организацијама именују предавачи који би спроводили план и програм оспособљавања стриктно по смерницама руководиоца оспособљавања САС.

Поред тога САС ће вршити и електронску обуку – предавања у предвиђеним терминима.

После завршених предавања сви кандидати прелазе на практичну обуку коју врше Главне судије или Почасне судије на такмичењу.

По завршетку практичног дела кандидати полажу писмени, усмени и/или видео испит пред испитном комисијом коју именују САС и ЗОАСС. По успешно положеном првом делу испита кандидати на такмичењима полажу и практични испит који подразумева рад на такмичењу под контролом одабраних инструктора САС.

Кандидати који успешно заврше испит треба да добију уверење о положеном испиту на основу кога ЗОАСС издаје одлуку о именовању. Одлука о именовању се предаје заједно са документацијом за добијање дозволе за рад.

Правилником о оспособљавању атлетских судија САС треба јасно дефинисати услове које кандидат треба да испуни како би могао да похађа један од три курса. Планом и програмом оспособљавања јасно треба дефинисати обим и број сати предавања и практичне наставе, предмете и предаваче као и критеријуме за оцењивање.

Кандидати који покажу изузетан успех на вишим нивоима оспособљавања узимаће се у обзир при одабиру судија за полагање испита за међународне лиценце које издаје Светска Атлетика и/или Европска Атлетика.

Ради ефикаснијег рада атлетских судија, они су чланови матичних судијских организација. САС ће направити споразум о сарадњи са МСО којим ће се регулисати права и обавезе МСО које ће на захтев Комесара за суђење, Комисије за лиценцирање или Председника ЗОАСС вршити послове организовања судијских жирија за такмичење, позивање судија за такмичење, спровођење семинара и програма оспособљавања, као и информисање судија о свим новинама везаним за атлетска правила.

Укључивањем МСО у планирање и спровођење активности атлетских судија и уз сарадњу Српског атлетског савеза са ЗОАСС биће омогућено боље и ефикасније усавршавање атлетских судија и побољшања рада у оквиру атлетског суђења. Све ово долази до изражаја када се узме у обзир да се у атлетско суђење уводе нове технологије и да скоро 300 судија са дозволом за рад активно суди на преко 30 националних такмичења и да је неопходно да буду чланови МСО које ће својим радом да омогуће ефикасније праћење рада свих судија у атлетском спорту.

4. ИЗВОРИ И НАЧИН ФИНАСИРАЊА АТЛЕТИКЕ У СРБИЈИ ДО 2025. ГОДИНЕ

Као надлежни национални грански спортски савез који остварује општи интерес у области спорта (по члану 112. Закона о спорту), САС је корисник финансијских средстава из буџета Републике Србије. То право остварује на основу одобрених редовних годишњих и посебних програма активности и делатности у области атлетског спорта.

Одобрена буџетска финансијска средства на годишњем нивоу намењена су за:

- 1) обезбеђивање услова за припрему, учешће и остваривање врхунских спортских резултата атлетичара на олимпијским играма, параолимпијским играма и другим великим међународним спортским такмичењима;
- 2) унапређење система атлетског спорта и подизање капацитета САС;
- 3) изградњу, опремање и одржавање атлетских објеката који су од значаја за развој атлетике на целом подручју Републике Србије, водећи рачуна о регионалној покривености и степену развоја спортске инфраструктуре у јединицама локалне самоуправе;
- 4) стипендије за спортско усавршавање перспективних и врхунских атлетичара;
- 5) активности атлетских кампова за талентоване и перспективне атлетичаре;
- 6) организацију међународних и националних атлетских такмичења од значаја за Републику Србију.
- 7) унапређење спортске рекреације, промоција и подстицање бављења атлетиком свих грађана Републике Србије, а нарочито деце, жена, младих особа и особа са инвалидитетом.
- 8) спречавање негативних појава у атлетици (допинг, и друго).
- 9) унапређење заштите здравља спортиста, унапређење стручног рада и стручног оспособљавања у атлетици.
- 10) међудржавна и међународна спортска сарадња и развијање атлетике и сарадња са организацијама из дијаспоре.

С обзиром на то да атлетика припада категорији олимпијских спортова, САС Предлог свог годишњег програма подноси Олимпијском комитету Србије. Годишњи програм извршава се према следећој динамици:

1. јун – САС, преко Олимпијског комитета Србије, доставља свој предлог годишњег програма Министарству омладине и спорта;
1. јул - министар образује стручну комисију за избор програма и пројеката која анализира и оцењује поднете предлоге годишњих програма;
15. јул - Министарство доноси прелиминарну одлуку, на предлог стручне комисије о додели средстава за наредну буџетску годину за реализацију годишњих програма којима се остварује општи интерес у области спорта;
15. децембар - Министарство ревидира предлоге годишњих програма и усклађује их са средствима утврђеним у буџету Републике Србије за наредну годину;

30. децембар - Министарство доноси одлуку и обавештава носиоце програма о висини одобрених средстава по програмима и пројектима.

Поред средстава из републичког буџета, активности и делатности у области атлетског спорта финансирају се и из спонзорских и донаторских извора, као и пројеката које се подносе Европској и Светској Атлетици.

Такође, у плану је да се кроз пројекат „Брзином до звезда“, обезбеде додатна средства за потребе САС, а посебно кроз сарадњу са савезима из Региона, као и давање могућности савезима из региона узимање франшизе пројекта.

У блиској будућности, очекујемо да додатна средства обезбедимо и кроз „Еразмус плус“ пројекте, а у сарадњи са земљама из ЕУ, попут Бугарске.

Организација великих међународних догађаја је такође прилика да САС обезбеди додатна средства за још стабилније функционисање.

ЗАКЉУЧАК

Визија Српског атлетског савеза је да својим постојањем и радом допринесе да Србија буде држава са развијеним системом спорта и рекреације, у којој је атлетски спорт доступан свакоме и у којој постоје услови за остварење врхунских достигнућа у области атлетике.

Програм развоја атлетике за период 2023-2026. година је наставак стратешког планирања активности и напора ка остварењу те визије, који су започети доношењем и спровођењем првог документа те врсте - Стратегије развоја атлетског спорта у Републици Србији за период 2012-2016. година.

Овај Програм представља оквир на основу којег ће се припремати једногодишњи програми развоја атлетског спорта у Србији.

Годишњи програми развоја атлетског спорта ће садржати Акционе планове, са јасно планираним активностима, носиоцима тих активности, временским оквирима, расположивим финансијским средствима и индикаторима о реализацији активности.

Председник Управног одбора Српског атлетског савеза

Веселин Јевросимовић

Радна група

- 1. Слободан Бранковић, председник**
2. Бранко Бошковић, координатор
3. Јован Кантар, члан
4. Предраг Момировић, члан
5. Един Зуковић, члан
6. Горан Обрадовић, члан
7. Михаил Дудаш, члан
8. Данило Кртинић, члан
9. Иван Крсмановић

Сарадници

1. Милена Ацић Зарић
2. Бојана Каличанин
3. Емир Бекрић
4. Марко Ристов
5. Горан Беговић
6. Горан Чегар
7. Јован Ђукић (параолимпијска атлетика)
8. Александар Вујчић (Спортски савез особа са инвалидитетом Београда)